

การนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ*

Implementing the Program of Prisoners' Mind Development through Sakkasamati Course

เกศริน เอกธวัชกุล

Kessarín Ektawatkul

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand.

Email: nuikessarín@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ และ 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความประทับใจและประโยชน์จากการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา คือ ผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสัคคสมาธิ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานที่เข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรสัคคสมาธิ จำนวน 5 แห่ง โดยคัดเลือกผู้ต้องขังแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการพรรณานาวิเคราะห์ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ สรุปได้ว่า 1) ด้านการบริหารหลักสูตร จัดว่าดีมาก 2) ด้านการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ทำให้ผู้ต้องขังจิตใจสงบ ใจเย็น มีสติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี 3) ด้านบุคลากรครูฝึก ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาจารย์สมาธิ และสอบผ่านการเป็นอาจารย์ของทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ 4) ด้านความรู้ความเข้าใจ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี เพราะเป็นมีการสอนที่เป็นระบบ มีขั้นตอน 5) ด้านความต้องการความสำเร็จผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น 6) ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บริหารของกระทรวงยุติธรรมทุกฝ่ายว่า ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้น 7)

*Received June 29, 2019; Revised July 4, 2019; Accepted November 11, 2019

ด้านความคาดหวัง ให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี ไม่ไปกระทำความผิดอีก เมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว 8) ด้านแรงจูงใจ เป็นหลักสูตรที่ดีสามารถดึงดูดให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี และช่วยพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังให้มีความเข้มแข็ง 9) ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย ทำให้ผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงพฤตินิสัยไปในทางที่ดี มีความวิตกกังวลลดน้อยลง

2. ความเปลี่ยนแปลงและประโยชน์ที่ได้จากการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรศีลคสามาธิไปปฏิบัติ สรุปได้ว่า 1) ผู้ต้องขังเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤตินิสัยในทางดีขึ้น 2) ผู้ต้องขังได้ความสงบในใจ ไม่ฟุ้งซ่าน ได้พัฒนาจิตใจ 3) ผู้ต้องขังได้รับประโยชน์ในการฝึกสมาธิอย่างถูกต้อง 4) ผู้ต้องขัง มีจิตใจที่ดีเห็นคุณค่าของการละความชั่ว ทำแต่ความดี

คำสำคัญ : หลักสูตรศีลคสามาธิ

Abstract

The objectives of this study were 1) to examine the factors favorable to the success of implementing the Program of Prisoners' Mind Development through Sakkasasmati Course, and 2) to determine the changes in habitual behaviors, impressions, and benefits brought about by putting the program in practice. The study was qualitative in nature. The sample of the study comprised 50 key informants. The key informants included the following persons: administrators working for the Department of Corrections, topflight Buddhist monks concerned with the Sakkasasmati Course, and some prisoners who used to receive training provided by the course; the purposive sampling technique was employed for use in selecting the sample.

The data analysis has revealed the facts specified below.

On the first objective of the study, the findings appeared to be as follows; 1) regarding the use of the course, it was found to be highly successful. 2) As a result, the trained prisoners had peace of mind, cool head, self-control, and no emotional disturbance. 3) As for teachers' qualifications, they must have

been trained in the course relating to the meditation practice and they must have been undertaken training in the course pertaining to Arjariyasasmati. 4) It was so due to the fact that the teaching was systematic and step-by-step in nature. 5) The trained prisoners had great change in their behaviors. (6) They won recognition from a wide variety of persons such as Minister of the Ministry of Justice and authorities concerned.

On the second objective of the study, the following facts were discovered : (1) the habitual behaviors of the trained prisoners changed to a substantial extent. (2) the trained prisoners were greatly satisfied with the Sakkasasmati Course (3) The course helped the prisoners learn how to meditate correctly; the trained prisoners were rendered to be fully prepared for becoming new persons or good citizens.

Keywords: Sakkasasmati Course

บทนำ

ประเทศไทยนั้นถือได้ว่ามียอดจำนวนประชากรผู้ต้องขังมากที่สุดเป็นอันดับ 6 ของโลก โดยเป็น 1 ใน 8 ประเทศของโลกที่มีจำนวนประชากรผู้ต้องขังมากกว่า 200,000 คน ซึ่งประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย บราซิล อินเดีย เม็กซิโกและอิหร่าน แต่เมื่อเทียบกับสัดส่วนประชากรของประเทศ ประเทศไทยมีประชากรผู้ต้องขังจำนวน 279,854 คน คิดเป็น 398 คนต่อแสนประชากร ซึ่งสูงเป็นอันดับ 21 ของโลก และเมื่อพิจารณาเฉพาะภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยจึงเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรผู้ต้องขังและอัตราส่วนประชากรผู้ต้องขังต่อประชากร มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน รูปคดีที่พบมากที่สุดคือ คดียาเสพติด (กรมราชทัณฑ์, 2558) และจากการรายงานของกรมราชทัณฑ์เมื่อต้นปีพุทธศักราช 2560 พบจำนวนผู้ต้องขังทั้งสิ้น 289,675 ราย แบ่งเป็นผู้ต้องขังชายจำนวน 250,339 ราย ผู้ต้องขังหญิงจำนวน 39,336 ราย เมื่อเทียบสัดส่วนประชากรผู้ต้องขังชายคิดเป็นร้อยละ 86 และผู้ต้องขังหญิงคิดเป็นร้อยละ 14 (กรมราชทัณฑ์, 2560)

สังคมผู้ต้องขังมีความแตกต่างจากสังคมทั่วไป โดยแต่ละบุคคลมาจากครอบครัวที่มีความหลากหลายของปัญหา มีพฤติกรรมอาชญากรที่แตกต่างกัน เมื่อเข้ามาอาศัยอยู่รวมกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่แออัด (ปกรณ บัญเรื่องลือ, 2552) มีกฎระเบียบให้ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นสถานะที่ยากจะทำให้ผู้ต้องขังยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความกดดันต่อจิตใจ จนผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกกลัว ความรู้สึกโกรธ จึงแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมออกมา (Kabat-Zinn, 2013) รวมทั้งการมีพื้นฐานความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งอาจมีผลต่อการปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ และผู้ต้องขังยังเกิดความหวาดวิตกต่อคดีความว่าจะถูกตัดสินโทษเป็นระยะเวลาที่ปี ซึ่งเกิดในช่วงระหว่างพิจารณาคดี (จารุวรรณ รังสิมันสุชาติ, 2544; ปกรณ บัญเรื่องลือ, 2552) นอกจากนี้ยังพบว่า การเปลี่ยนสถานะของตนเองร่วมกับการปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมใหม่ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ต้องขังด้วยกัน ภาระงานที่มากเกินไป กฎระเบียบที่เข้มงวด และปัญหาอันเกิดจากผู้ต้องขังเอง ได้แก่ การต้องแยกจากครอบครัว การไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ขาดอิสรภาพในการแสดงออกความเจ็บปวดในอดีต เช่น การถูกทารุณกรรมทางเพศ การได้รับความรุนแรงซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถส่งผลให้กลุ่มผู้ต้องขังเกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ระดับสูงมากกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป (ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์, 2550) โดยเฉพาะความเครียดเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพกาย และปัญหาสุขภาพจิตของผู้ต้องขังในการดำเนินชีวิตขณะต้องโทษอยู่ในเรือนจำ (ทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์, 2557)

จากการวิเคราะห์ถึงความรุนแรงของความเครียด โดยใช้มาตรวัดอัตราการปรับตัวทางสังคม (Social readjustment rating scale: SRRS) พบว่าการถูกจำคุกหรือถูกส่งเข้าสถานบำบัดจัดอยู่ในลำดับความเครียดซึ่งมีความรุนแรงมาก (Holmes and Rahe, 1967 อ้างในสมภพ เรื่องตระกูล, 2557) และจากสถิติในแต่ละปีจะมีผู้ต้องขังที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยทางจิต เฉลี่ยปีละ 3,000 รายส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังศาลพิพากษาจำคุก โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก หรือผู้ต้องขังเข้าใหม่ (รวีวรรณ รักถิ่นกำเนิด, 2558) อันเนื่องจากสภาพจิตใจที่มีความเครียดความกดดัน การถูกจำกัดเสรีภาพ และไม่สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมในเรือนจำได้ กระบวนการการเกิดความเครียดในผู้ต้องขัง ความคิดเป็นสาเหตุของความเครียด ผู้ต้องขังจะมีความคิดทางลบ ขาดสติในการรู้เท่าทันปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ขาดการตระหนักรู้ในตนเอง (พระมหามนตรี หลินภู, 2551; Dunn, 2010) การใช้แนวความคิดฝึกสมาธิเพื่อลด

ความเครียด(Mindfulness-based stress reduction) เป็นการพัฒนาจิตให้เกิดความตระหนักรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกที่กำลังปรากฏได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถยับยั้งอารมณ์ความคิดที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงได้ ซึ่งตรงกับคุณลักษณะของการมีสติ คือ การใส่ใจอยู่กับปัจจุบัน (Attention to the present) และการยอมรับ (Acceptance) สิ่งที่เกิดขึ้น (Kabat-Zinn, 2013)

การฝึกสมาธิจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยให้เกิดการตระหนักรู้อารมณ์ความคิดของตนเองในขณะนั้น ส่งผลในการลดความเครียด ความวิตกกังวล และความซึมเศร้า รวมทั้งส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเองและเพิ่มความเข้มแข็งทางจิตใจการฝึกสมาธิ สามารถลดพฤติกรรมต่อต้าน เพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ลดภาวะอารมณ์ที่ผิดปกติ เข้าใจอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถลดความเครียด เกิดความอดทนต่อความกดดันจากสิ่งแวดล้อมขณะอยู่ในเรือนจำในระยะยาวได้ เมื่อผู้ต้องขังได้ฝึกปฏิบัติสมาธิ จะทำให้ผู้ต้องขังเกิดความตระหนักรู้อารมณ์ความคิดในปัจจุบันของตนเอง ขณะเกิดความเครียด จากสถานการณ์ที่ยุ่งยากได้อย่างเหมาะสม จนความเครียดบรรเทาลง และส่งเสริมสุขภาพจิตผู้ต้องขังให้ดีขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้

หลักสูตรสัจธรรมสมาธิ เป็นหลักสูตรสมาธิสำหรับนักโทษในเรือนจำ เป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติสมาธิอย่างง่าย ๆ และได้ผลเร็ว สามารถควบคุมอารมณ์ได้ คลายความเครียด มีสติสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะเป็นการเรียนทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติ (จกรม - สมาธิ) ผู้รับการอบรมจะต้องมีชั่วโมงเรียนไม่ต่ำกว่า 80 % ถึงจะมีสิทธิสอบ เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะมีการสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ต้องทำได้ 50% ขึ้นไปจึงถือว่าจบหลักสูตร จึงมอบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้อบรม ซึ่งได้ริเริ่มโดยพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคลกรุงเทพมหานคร เป็นพระนักเผยแผ่พุทธธรรมอีกรูปหนึ่งที่ได้รับการศึกษาธรรมปฏิบัติธรรมจนมีความรู้แจ่มแจ้งลึกซึ้งเยือกเย็นเห็นพระธรรมคำสอนเป็นสิ่งที่ดีงามมีคุณค่า มีประโยชน์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐทางจิตใจที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาของชุมชนสังคมประเทศชาติได้ ทั้งเป็นพระสงฆ์ที่มีความเชี่ยวชาญในการพูดมีคารมคมคายสามารถอธิบายธรรมให้เป็นที่เข้าใจง่ายแก่บุคคลทุกระดับชั้นการแสดงธรรมของท่าน สามารถถ่ายทอดหลักการ วิธีการปฏิบัติวิปัสสนาให้กับบุคคลทั่วไปไม่ว่าจะเป็นทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่านสถาบันพลังจิตตานุภาพ (Willpower Institute) ในสอนหลักสูตรครูสมาธิซึ่งเปิดสอน

ในรุ่นแรกอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2550 และกระจายสาขาไปทั่วประเทศ และต่างประเทศ และสามารถสอนสมาธิให้กับบุคคลทั่วไปมาแล้วเป็นจำนวนมากมาย

การทำสมาธิตามหลักสูตรสัคคสมาธิ ซึ่งมีความหมายว่า สมาธิเพื่อยกใจขึ้นสู่สวรรค์ เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรมนิสัย เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ สร้างคุณค่าทางด้านคุณธรรม สร้างปัญญา สร้างพลังความอดทน สามารถนำมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินฺทโร) ที่ได้นำแนวทางของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต มาเขียนเป็นหลักสูตรสมาธิที่เป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน ที่ละเอียดและเข้าใจง่าย สามารถเรียนรู้ได้กับบุคคล ทุกเพศ ทุกวัย สอดคล้องกับชีวิตผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์ มีหลักการว่า การบริการรบก่อให้เกิดสมาธิสมาธิก่อให้เกิดพลังจิต พลังจิตก่อให้เกิดกระแสขึ้นเป็นฌานโดยมีจุดประสงค์ในการเผยแพร่การทำสมาธิให้แก่คนหมู่มาก ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็แนวทางให้ทุกคนมีพลังจิตมากพอสำหรับการประกอบกิจการงานต่างๆ รวมถึงการช่วยในการพัฒนาสติปัญญาสำหรับคนทั่วไป และเยาวชน นอกจากนี้พลังจิตที่เกิดขึ้นจากการทำสมาธิ จะคอยช่วยควบคุมจิตใจให้มีความสุข มีความสงบ มีความยังคิด ตลอดจนกิเลส ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความสันติสุขแก่สังคมและทำให้มนุษยชาติทั่วโลกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ ตลอดจนเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ได้นำหลักสูตรไปจัดอบรมให้แก่บุคลากรในองค์การรวมทั้งผู้ที่สนใจนำมาศึกษาและปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัย ความประทับใจ และประโยชน์จากการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ฮอร์น และ มิเตอร์ (Horn & Meter, 1976) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยรัฐบาลและเอกชน ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

แมซมานียน และ ซาบาเทียร์ (Mazmanian & Sabatier, 1989) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติและนโยบายสาธารณะ ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบด้วย (1) ผลผลิตนโยบาย (policy outputs) ของหน่วยงานที่รับนโยบายไปปฏิบัติ (2) การยอมปฏิบัติตาม (compliance) ของกลุ่มเป้าหมาย (3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของหน่วยงาน (4) การรับรู้ผลกระทบจากการตัดสินใจนโยบาย (5) การทบทวนประเด็นสำคัญของกฎหมาย

กมลพร กัลยาณมิตร (2559) ได้สรุปว่า การบรรลุวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญบางประการ ในทางปฏิบัติปัจจัยที่ควรเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับดำเนินการตามแนวทาง/แผนงาน/โครงการ หรือ ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง

โครงการการพัฒนาจิตใจหลักสูตรสังคมศาสตร์ของกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดหลักสูตรสังคมศาสตร์ ให้บรรจุในแผนพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในภาคบังคับ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไข ฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัย และเสริมสร้างคุณค่าทางด้านคุณธรรม สร้างความรักความเมตตา ซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งตรงกับมาตรฐานเรือนจำ 10 ด้าน ด้านที่ 6 และด้านที่ 7 เรื่องการศึกษา กิจกรรมและการได้รับประโยชน์ของผู้ต้องขังในขณะถูกคุมขัง เสริมสร้างความเป็นระเบียบวินัย ฝึกสมาธิทำให้จิตใจเบิกบานแจ่มใส สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขขณะถูกจำกัดอิสรภาพ เป็นไปตามนโยบาย 5 ก้าวอย่างของกรมราชทัณฑ์ พัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้กลับเป็นคนดี เพื่อคืนคนดีสู่สังคม และเปิดโอกาสให้องค์กรด้านศาสนา และหน่วยงานภายนอกเข้ามาที่ส่วนร่วมในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กรมราชทัณฑ์ได้ร่วมกับสถาบันพลังจิตตานุภาพ ของพระธรรมมงคลญาณ วิ.หรือ พระอาจารย์วิริยงค์ สิรินธโร วัดธรรมมงคล กทม. โดยสถาบันดังกล่าวร่วมกับเรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด และทัณฑสถานหลายจังหวัดจัดโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง หลักสูตร “สัคค สาสมาธิ” เพื่อให้ผู้ต้องขังชาย และผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำต่างๆ ร่วมฝึกปฏิบัติสมาธิใน โครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหลักสูตร “สัคคสมาธิ” เนื่องจากในเรือนจำมีผู้ต้องขังที่มีความ หลากหลาย จึงค่อนข้างมีความเครียดและความวุ่นวาย การฝึกสมาธิ จึงช่วยพัฒนาจิตใจและ การอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบและเป็นความเรียบร้อยได้มากโดยมุ่งให้ผู้ต้องขังได้ยกระดับจิตใจด้วย การศึกษา และฝึกปฏิบัติสมาธิประพุดิตนตามคำสอนของพระพุทธศาสนา เมื่อพ้นโทษไปแล้ว สามารถกลับไปเป็นพลเมืองดีของชุมชนและประเทศชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้คัดเลือกไว้ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่ได้จากเอกสารประเภทต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวนรวม 50 ท่าน ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่ศึกษาคือ ผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ พระอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสัคคสมาธิ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานที่เข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรสัคคสมาธิ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างที่ได้พัฒนามาจาก กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำ โครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ
2. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ

แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) ตามที่สุภางค์ จันทวานิช (2553) ได้กล่าวถึง วิธีการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กันมาก คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า(triangulation) ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบ 4 วิธี คือ 1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล 2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย 3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี และ 4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ตามเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรสัคคสมาธิไปปฏิบัติ สรุปได้ว่า

1) ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ดีมาก 2) ปัจจัยด้านการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ทำให้ผู้ต้องขังจิตใจสงบ ใจเย็น มีสติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี 3) ปัจจัยด้านบุคลากรครูฝึกต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาจารย์สมาธิ และสอบผ่านการเป็นอาจารย์ของทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ 4) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี เพราะเป็นมีการสอนที่เป็นระบบ และมีขั้นตอนที่เข้าใจง่าย 5) ปัจจัยด้านความต้องการความสำเร็จ ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น 6) ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือจากผู้บริหารของกระทรวงยุติธรรมทุกฝ่าย โดยผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมได้ได้รับการยอมรับว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัยที่ดีขึ้น 7) ปัจจัยด้านความคาดหวัง ต้องการให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี เมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ไม่ไปกระทำความผิดอีก 8) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เป็นหลักสูตรที่สามารถดึงดูดใจให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี และช่วยพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังให้มี

ความเข้มแข็ง และ 9) ปัจจัยด้านการพัฒนาพฤติกรรมนิสัย ทำให้ผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัยไปในทางที่ดี มีความวิตกกังวลลดน้อยลง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัย ความประทับใจ และประโยชน์จากการนำโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรศีลคสามาธิไปปฏิบัติ สรุปได้ว่า

1) ผู้ต้องขังเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัยในทางดีขึ้น 2) ผู้ต้องขังได้ความสงบในใจ ไม่ฟุ้งซ่าน ได้พัฒนาจิตใจ 3) ผู้ต้องขังได้รับประโยชน์ ในการฝึกสมาธิอย่างถูกต้อง 4) ผู้ต้องขังมีจิตใจที่ดีเห็นคุณค่าของการละความชั่ว ทำแต่ความดี

ข้อเสนอแนะ

1. เป็นโครงการที่ดีควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในกรมราชทัณฑ์
2. รัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนควรให้การสนับสนุน เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้เป็นคนดีมีคุณค่าต่อสังคมและต่อประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง: References

กมลพร กัลยาณมิตร. (2559). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

Kalyanamitra, K. (2016). *Public Policy*. Bangkok: Bangkokthonbuti University.

กรมราชทัณฑ์ (2560). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. สืบค้นจาก :

www.correct.go.th/stat102/display/select_date_user.php.

Department of Corrections. (2017). *Statistics Reports of Correctional around the Country*. Search from: www.correct.go.th/stat102/display/select_date_user.php.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *คู่มือคลายเครียด (ฉบับปรับปรุง)*.

กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2010). Stress Relief Guide (Revised Edition). Bangkok: Department Mental Health Ministry of Public Health.
- คณะศึกษานุปศิษย์พระเทพเจติยาจารย์ . (2552). *อัตตชีวประวัติพระเทพเจติยาจารย์ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร)*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สมุทรปราการ: เกียวโด เนชั่น พรินท์ติ้ง เซอร์วิส.
- Groups of Phra Thep Jatiyacharn. (2009). *Autobiography of Phra Thep Jatiya Charn (Luang Phor Viriyak Sirintharo)*. (4th ed.). Samutprakan: Kyodo Nation Printing Services.
- ชาคริต คงทอง. (2559). *การประเมินผลโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง “หลักสูตรสัจคตสมาธิ” ตามแนวทางพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร) โดยการนำรูปแบบ IPO มาประยุกต์ใช้ในการประเมินเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ*. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์: Kongthong, K. (2017). *Evaluation of the Inmates Mental Development Project "Meditation Course" according to the Guidelines of Pra Dhamma Mongkolyan (Luang Por Wiriyang Sirintharo) By Bringing the IPO Model Apply to Evaluate Project Personnel*. Nonthaburi: Department of Penology Bureau Corrections:
- ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์. (2555). *การดูแลผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: บียอนด์ พับลิชชิง.
- Kraipassapong, D. (2012). *Caring for People with Mental Health Problems and Psychiatry*. (6th ed.). Nonthaburi: Beyond Publishing.
- พระมหามนตรี หลินภู. (2551). *การศึกษาศาสนาความเครียดและการลดความเครียดที่มีต่อการใช้ชีวิตภายในเรือนจำของผู้ต้องขังโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยยึดหลักอริยสัจ 4*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Phra Maha Montri Lin Phu. (2008). *Study of Stress and Stress Reduction in Use Life in Prisoners by Group Counseling by Adhering to the Four Noble Truths*. Master of Education Thesis. Graduate School, Srinakharinwirot University.

รวีวรรณ รักถิ่นกำเนิด (2558). นักเรียน LGBT ถูกรังแกแรงถึงแก่อายวามขื่น บางคนคิดฆ่าตัวตาย-ครุมองแค่เด็กเล่นกัน.สืบค้นจาก<http://www.tcijthai.com/news/2015/03/scoop/5>

Raktinkamnerd, R. (2015). LGBT Students were Bullying to Pretend to Rape Some People Think of Suicide-The Teacher Looked at only the Children Playing. Search from: <http://www.tcijthai.com/news/2015/03/scoop/5>.

Abbott, W.F. and J.R. Monsen. (1979). On the Measurement of Corporate Social Responsibility: Self-Reported Disclosure as a Method of Measuring Corporate Social Involvement. *Academy of Management Journal*, 22.

Dunn, M. J., & Doria, M. V. (2010). Simulated Attraction Increases opposite Sex Attractiveness Ratings in Females but Not Males. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*.

Kabat-Zinn. (2003) Mindfulness Based Interventions in Context: Past Present and Future Clinical Psychology Science and Practice.

Holmes, T., & Rahe, R. (1967). The Social Read Judgement Rating Scale. *Journal of Psychometric Research*.

Van Horn, Carl E., And Donald S. Van Meter.(1976). The Implementation of Intergovernmental Policy. in Charles O. Jones, and Robert D. Thomas, Public Policy Making in a Federal System. California: Sage Publications.

Sabatier, Pual A and A. Mazmanian. (1989). Policy Implementation. In Stuart S. Naga led. *Encyclopedia of Policy Studies*. New York: Marcell Dekker, Inc.

